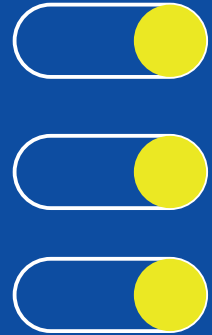

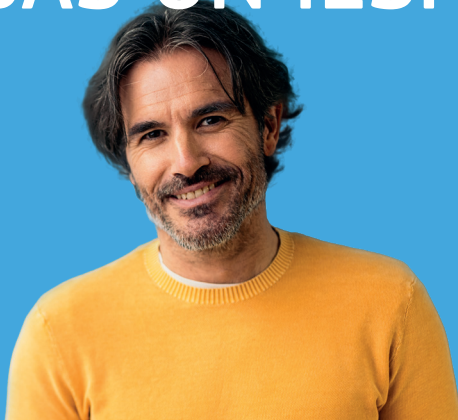

Eiropas
Komisija

ES PILSONĪBA

TIESĪBAS UN IESPĒJAS

SATURA RĀDĪTĀJS

KAS PADARA ES PILSONĪBU UNIKĀLU?

Kā ES pilsonim tev ir konkrētas tiesības, un tās atšķiras no tiesībām, ko garantē kādas ES dalībvalsts pilsonība.

03

KOPĪGAS VĒRTĪBAS

ES balstās uz kopīgām vērtībām, un ES pilsoņiem ir konkrētas tiesības, brīvības un aizsardzība.

04

ES PILSONĪBA: TIESĪBAS, KURAS VARI IZMANTOT

ES pilsoņa tiesības tev var pavērt jaunu iespēju pasauli.

06

VEIDO SAVU NĀKOTNI

ES pilsoņiem Eiropas Savienībā ir centrālā loma. Rīkojies, lai tava balss tiktu sadzirdēta!

14

AIZSARDZĪBA IK DIENU

Dzīvojot ES, tev ir pieejama virkne priekšrocību, kas atvieglo dzīvi.

19

KO DARĪT, JA MANAS TIESĪBAS NETIEK IEVĒROTAS?

Ja uzskati, ka tavas tiesības netiek ievērotas, tu vari rīkoties.

21

“ES pilsonība paver veselu iespēju pasauli. Tās var būt iespējas brīvi pārvietoties ES teritorijā, strādāt citā dalībvalstī vai saņemt konsulāro palīdzību ceļojuma laikā ārvalstīs. Pēdējo 30 gadu laikā miljoniem eiropiešu ir baudījuši priekšrocības, ko garantē ES pilsonība. Viņi ir pauduši savu viedokli ES vēlēšanās un vietējās vēlēšanās, dzīvojot citā dalībvalstī. Mēs turpināsim sekmēt un atbalstīt šīs tiesības, jo tādējādi mēs stiprinām mūsu Savienību, mūsu vērtības un eiropeisko dzīvesveidu.”

Urzula fon der Leiena,
Eiropas Komisijas priekšsēdētāja, 2023

KAS PADARA ES PILSONĪBU UNIKĀLU?

ES pilsonība ir unikāls koncepts. Ja esi valstspiederīgs kādā no 27 ES dalībvalstīm, tad automātiski esi arī ES pilsonis. Šis statuss garantē konkrētas tiesības un priekšrocības, un tās atšķiras no tiesībām, kas izriet no kādas vienas ES dalībvalsts pilsonības. Turklāt ES pilsoņa tiesības ir spēkā visās 27 ES dalībvalstīs.

Ko tas nozīmē praksē? Piemēram, tu vari dzīvot un strādāt citā ES dalībvalstī bez vīzas, darba vai uzturēšanās atļaujas. ES pilsonība nozīmē arī to, ka, saskaroties ar problēmām kādā valstī ārpus ES, kur tavai dalībvalstij nav vēstniecības vai konsulāta, tu vari vērsties pēc palīdzības citas ES dalībvalsts vēstniecībā vai konsulātā.

ES pilsonība sniedz arī iespēju aktīvi iesaistīties demokrātiskajos procesos un piedalīties tādu noteikumu izstrādē, kas piemērojami visā ES teritorijā. Tu vari balsot un kandidēt pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanās arī tad, ja dzīvo citā ES dalībvalstī.

ES pilsonība var pavērt jaunu iespēju pasauli. Šajā brošūrā ir sniegta visa informācija, kas tev kā ES pilsonim jāzina par savām tiesībām, un paskaidrots, kā vari tās vislabāk izmantot.

Jaunie ES pilsoņi

827 300

2021. gadā 827 300 cilvēku ieguva kādas ES dalībvalsts pilsonību.

85% personu, kuras ieguva ES dalībvalsts pilsonību, iepriekš bija ārpussavienības valstu pilsoņi.

Avots: Eurostat

4,09 milj.

Turklāt 2021. gadā ES piedzima 4,09 miljoni bērnu.

Avots: Eurostat

© Eiropas Komisija

“ES pilsonība ir Eiropas projekta pamatā. Tiesības un iespējas, kas pieejamas *visiem* pilsoņiem *visās* ES dalībvalstīs, ir ieviestas ar mērķi uzlabot viņu dzīvi un stiprināt kopienas. Tādēļ ir svarīgi, lai ES pilsoņi zinātu, kādas tiesības viņiem ir un kā viņi tās var izmantot. Tā mēs veidojam spēcīgāku Eiropas nākotni.”

Didjē Reinderss,
Eiropas tiesiskuma komisārs, 2023

Vai tu jūties kā ES pilsonis?

9 no 10 pilsoņiem (87%) piekrīt apgalvojumam, ka viņi jūtas kā ES pilsoņi.

Avots: Eiobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

Papildus tiesībām, kas katram garantētas kādā konkrētā dalībvalstī, ES pilsoņiem ir piešķirtas plašas tiesības*.

- ▶ **Tevi nedrīkst diskriminēt** valstspiederības dēļ.
- ▶ **Tu vari brīvi pārvietoties un uzturēties** ES teritorijā.
- ▶ **Tu vari balsot un kandidēt** Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanās, arī tad, ja pārcelies uz citu ES dalībvalsti.
- ▶ Atrodies kādā valstī ārpus ES, tev ir tiesības **saņemt konsulāro aizsardzību**.
- ▶ **Tu vari ierosināt vai atbalstīt** Eiropas pilsoņu iniciatīvu, aicinot Eiropas Komisiju sagatavot tiesību aktu tev svarīgā jautājumā.
- ▶ **Tu vari iesniegt lūgumrakstu** Eiropas Parlamentam un sūdzību Eiropas Ombudam.
- ▶ **Tu vari sazināties** ar jebkuru ES iestādi **un saņemt** no tās **atbildi** jebkurā ES oficiālajā valodā.

*Garantētas saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD)

KOPIĢAS VĒRTĪBAS

▶ **Būt daļai no ES nebūt nenozīmē** vienkārši dzīvot kādā no tās dalībvalstīm. Tas nozīmē būt daļai no kopienas, kurā ikvienam ir garantētas tiesības, aizsardzība un iespējas un ir arī savī pienākumi. Tas raksturo eiropeisko dzīvesveidu – būt vienotiem daudzveidībā.

Tas nozīmē, piemēram, nodrošināt, ka tiek ievērotas pamattiesības uz domas, apziņas un reliģijas brīvību, un ikvienam garantēt vienādas tiesības likuma priekšā.

Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ikvienam Eiropas Savienībā ir tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi neatkarīgi no dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās un sociālās izcelsmes, ģenētiskajām īpatnībām, valodas, reliģijas vai pārliecības, politiskajiem vai jebkuriem citiem uzskatiem, piederības pie nacionālās minoritātes, īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas. Šīs ir dažas no galvenajām vērtībām, kas ir ES pilsonības pamatā.

Ikviens ir svarīgs

Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā ir izklāstītas vērtības, pamatojoties uz kurām ir dibināta ES, un tādējādi uz tām balstās arī ES pilsonība:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

Svarīgākās ES vērtības

Aptaujā ES pilsoņi norādīja, kuras vērtības viņiem ir visnozīmīgākās.

82%

Tiesnešu neatkarība

82%

Tiesības uz taisnīgu tiesu

81%

Domas, vārda un reliģijas brīvība

Galvenās personīgās vērtības

78%

Spēt pašiem lemt par savu dzīvi

77%

Rūpēties par tuvajiem cilvēkiem

Avots: Eurobarometra speciālaptauja Nr. 508, 2021

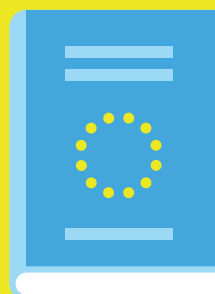

Pamattiesības

Vēl viens svarīgs dokuments, kurā ir nostiprināta ES pilsonība, ir Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Tajā ir apkopotas personas tiesības un brīvības, kuras garantētas ikvienam ES pilsonim. Kā piemēru var minēt cilvēka cieņu, tiesības uz brīvību un drošību, vienlīdzību likuma priekšā, nediskrimināciju un tiesības, kas saistītas ar solidaritāti. Pamattiesību hartā ir paredzētas arī īpašas ES pilsoņu tiesības.

Harta nodrošina, ka Eiropas Savienība un ES dalībvalstis, īstenojot ES tiesību aktus, aizsargā šīs tiesības un brīvības. Arī Hartā, gluži tāpat kā LES 2. pantā, ir uzskaitītas pamatvērtības, uz kurām ir balstīta ES pilsonība un kuras sekmē pilsonības attīstību.

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTA

ES pilsonība tev nodrošina tiesības, kuras vari izmantot, lai veidotu savu dzīvi un palīdzētu attīstīt savu kopienу. Kā ES pilsonis vari, piemēram, brīvi pārvietoties un uzturēties ES teritorijā, tāpat tevi nedrīkst diskriminēt valstspiederības dēļ, un ES iestādēm ir pienākums sniegt tev atbildi, ja esi uzdevis jautājumu. ES pilsonība garantē tev tiesības balsot par savas valsts pārstāvjiem Eiropas Parlamentā un ierosināt Eiropas pilsoņu iniciatīvu par ideju, ko stingri atbalsti. Šīs tiesības ir pieejamas visiem ES pilsoņiem.

ES PILSONĪBA: TIESĪBAS, KURAS VARI IZMANTOT

“Ir īstais brīdis parādīt jaunajai paaudzei, ka mēs varam izveidot kontinentu, kurā ikviens var būt viņš pats, mīlēt to, kuru vēlas, un tiekties pēc visaugstākajiem mērķiem. Kontinentu, kas ir saskaņā ar dabu un ir līderis jauno tehnoloģiju jomā. Kontinentu, kas ir vienots brīvībā un mierā. Šis ir brīdis, kad Eiropai atkal ir jāatsaucas uz vēstures aicinājumu.”

Urzula fon der Leiena,
Eiropas Komisijas priekšsēdētāja,
2023. gada runa par stāvokli Savienībā

Visu veidu diskriminācijas novēršana

Ikvienam ir tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, un ES veic pasākumus, lai apkarotu dažāda veida diskrimināciju. ES tiesību akti jo īpaši aizsargā pret diskrimināciju dzimuma un rases vai etniskās izcelsmes dēļ nodarbinātības un izglītības jomā, piekļuvē pakalpojumiem, sociālās aizsardzības un sociālo priekšrocību jomā. ES tiesību akti nodarbinātības jomā aizliedz arī diskrimināciju reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma un seksuālās orientācijas dēļ. Turklāt ir pieņemtas vairākas stratēģijas, lai izveidotu Savienību, kurā valda līdztiesība.

Uzzini vairāk par to, kā ES

VEIDO LĪDZTIESĪBAS SAVIENĪBU

Aizsardzība pret diskrimināciju

Ādams ir ieguvis vidējo izglītību savā piederības valstī – Polijā. Viņa sapnis kopš bērnu dienām ir kļūt par vetārstu un studēt ārvalstīs. Tomēr viņa izvēlētajā universitātē, kas atrodas citā ES dalībvalstī, ir jānokārto zināšanu pārbaude, lai apliecinātu savu atbilstību. Šīs ES dalībvalsts pilsoņiem šāda pārbaude nav jākārt.

Ādams uzskata, ka tas nav taisnīgi un ka viņš tiek diskriminēts savas valstspiederības dēļ. Viņš iesniedz šo lietu Eiropas Savienības Tiesā, kura nolemj, ka zināšanu pārbaude šajā gadījumā patiesi ir diskriminējoša. Rezultātā noteikumi tiek grozīti. Ādams var studēt izvēlētajā universitātē, kas atrodas citā dalībvalstī, saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem kā attiecīgās valsts pilsoņi.

Vienas no svarīgākajām ES pilsoņu tiesībām sniedz aizsardzību pret diskrimināciju valstspiederības dēļ tajos gadījumos, kas ietilpst ES tiesību aktu darbības jomā. Tas ir noteikts Līgumā par Eiropas Savienības darbību un Pamattiesību hartas 21. pantā. Nediskriminēšanas princips nodrošina vienlīdzīgu attieksmi un vienlīdzīgas iespējas visiem ES pilsoņiem neatkarīgi no tā, kurā ES dalībvalstī viņi atrodas.

Tiesības pārvietoties un dzīvot ārvalstīs

Hosē ir programmatūras izstrādātājs no Spānijas un ir saņēmis sapņu darba piedāvājumu Vācijā. Viņš var pārcelties uz Hamburgu bez vīzas, darba vai uzturēšanās atļaujas. Ir tikai jāatrod, kur dzīvot, un uzreiz var sākt strādāt. Turklāt viņam un viņa ģimenes locekļiem ir pieejama vietējā veselības aprūpes sistēma, un bērni var apmeklēt skolu Vācijā. Ģimene saņem tādas pašas sociālos atvieglojumus kā Vācijas pilsoņi, saglabājot savu Spānijas pilsonību.

Viedoklis par brīvu pārvietošanos

90 %

Aptuveni 90% pilsoņu piekrīt, ka šīs tiesības sniedz labumu viņiem personīgi.

80 %

Vairāk nekā 80% pilsoņu piekrīt, ka pārvietošanās brīvība nāk par labu ekonomikai.

Avots: Eurobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

Tevis kā ES pilsonim ir tiesības uzturēties, strādāt, mācīties un brīvi ceļot visā Eiropas Savienībā. Tas nozīmē, ka tev nav vajadzīga vīza, darba vai uzturēšanās atļauja. Taviem ģimenes locekļiem neatkarīgi no viņu pilsonības arī ir tiesības tevi pavadīt vai pārcelties kopā ar tevi. Viņiem var būt jāievēro zināmi nosacījumi vai formalitātes.

Lai citā ES dalībvalstī uzturētos ilgāk par trim mēnešiem, ES darba ņēmējiem un pašnodarbinātiem ES pilsoņiem nav jāievēro nekādi papildu nosacījumi. Citu kategoriju ES pilsoņiem, piemēram, studentiem vai ekonomiski neaktīviem pilsoņiem, ir jāievēro zināmi nosacījumi (piemēram, jābūt veselības apdrošināšanai). Pilsoņiem var būt jākāro administratīvas formalitātes, piemēram, jāreģistrējas valsts iestādēs.

TIESĪBAS BRĪVI PĀRVIETOTIES

UZTURĒŠANĀS TIESĪBAS

Palīdzība, atrodoties ārvalstīs

Antonija – fotožurnāliste no Maltas – apceļo nomaļu reģionu valstī, kura nav ES dalībvalsts un kurā Maltei nav ne vēstniecības, ne konsulāta. Pēc pasas nozaudēšanas viņai steidzami ir vajadzīgs aizstājējdokuments, lai varētu atgriezties mājās.

Pateicoties ES pilsoņu tiesībām uz konsulāro aizsardzību, Antonija varēja vērsties Spānijas konsulātā, kur saņēma pagaidu ceļošanas dokumentu – tādu pašu palīdzību viņa saņemtu, ja būtu Spānijas pilsoņe. Ar šo pagaidu ceļošanas dokumentu viņa var doties mājup.

Atbalsts ES pilsoņiem ārvalstīs

93%

pilsoņu piekrit, ka ES dalībvalstīm būtu cieši jāsadarbojas, lai palīdzētu ES pilsoņiem, kuriem nepieciešama konsulārā palīdzība ārpus ES.

Avots: Eurobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

Ja atrodies ārpus savienības valstī, kurā tavai valstij nav ne konsulāta, ne vēstniecības, vai saskaries ar situāciju, kad šis konsulāts vai vēstniecība nespēj palīdzēt, tev kā ES pilsonim ir tiesības vērsties pēc palīdzības jebkuras citas ES dalībvalsts vēstniecībā vai konsulātā. Šīs ES pilsoņu tiesības ir ES solidaritātes izpausme, jo ES dalībvalstis sniedz vajadzīgo palīdzību citu dalībvalstu pilsoņiem.

ES konsulārā palīdzība faktiski ir pieejama vairākās situācijās: ja esi arestēts vai aizturēts, kļuvis par noziegumā cietušo, cietis nelaimes gadījumā vai smagi saslimis, nozaudējis pasi vai arī tā ir nozagta, kā arī tad, ja tev ir vajadzīga palīdzība, lai atgrieztos mājās ārkārtas gadījumā.

KONSULĀRĀ AIZSARDZĪBA ĀRPUS ES

ES PAGaidu CEĻOŠANAS DOKUMENTS

Eiropas pilsoņu iniciatīva

Pēterim – ES pilsonim no Austrijas – ir radinieki Beļģijā, Spānijā un Itālijā. Viņam īpaši nepatīk braukt pie stūres lielus attālumus un, kad vien iespējams, viņš izvairās arī no lidošanas. Pēteris priecātos, ja ES rīkotos aktīvāk un izveidotu pārrobežu ātrgaitas dzelzceļa līnijas, tādējādi labāk savienojot Eiropas pilsētas.

Viņš uzskata, ka rīcība ES līmenī ir būtiski svarīga, lai šāds projekts kļūtu par realitāti. Uzzinot par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, viņš nolēma izveidot grupu, kuras sastāvā ir septiņi ES pilsoņi, kas dzīvo septiņās ES dalībvalstīs, un iesniegt savu iniciatīvu, aicinot Komisiju ierosināt tiesību aktu pārrobežu dzelzceļa pasažieru pārvadājumu veicināšanai.

Pēc rūpīgas pārbaudes, kuras mērķis ir nodrošināt iniciatīvas atbilstību kritērijiem, Komisija to reģistrēja. Pēc reģistrēšanas Pēteris varēja uzsākt parakstu vākšanu savas idejas atbalstam.

Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI) sniedz iespēju ietekmēt ES politiku. Ja tev ir kāda ideja, ko dedzīgi aizstāvi un kas ietilpst jomā, kurā ES ir pilnvarota rīkoties, tad arī tu vari ierosināt savu iniciatīvu.

Tev soli pa solim būs jāizpilda norādes un jānodrošina, ka tava iniciatīva atbilst noteiktiem kritērijiem. Pēc reģistrēšanas tavai iniciatīvai 12 mēnešu laikā ir jāsavāc vismaz viens miljons derīgu parakstu (tiešsaistē vai uz papīra) vismaz septiņās ES valstīs. Kad tas izdarīts, tev būs jātiekas ar Komisijas pārstāvjiem, lai apspriestu izvirzītos mērķus, kā arī būs iespēja prezentēt savu iniciatīvu atklātā uzklaušīšanā Eiropas Parlamentā. Komisijai ir pienākums atbildēt uz tavu iniciatīvu un norādīt, kādus pasākumus tā plāno veikt.

Tu vari arī atbalstīt citu ES pilsoņu ierosinātās iniciatīvas.

64%

ES pilsoņu ir informēti par tiesībām piedalīties Eiropas pilsoņu iniciatīvās.

Informētības līmenis svārstās no nedaudz vairāk nekā 80%, kā tas ir Somijā un Austrijā, līdz mazāk nekā 50%, proti, Rumānijā (49%), Horvātijā (48%), Lietuvā (46%) un Zviedrijā (39%).

Avots: Eurobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

Viss, kas tev jāzina par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, ir pieejams šeit.

Tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam

Anna ir ES pilsone, kas dzīvo industriālā pilsētā. Apkāmes upe ir piesārņota ar toksiskiem atkritumiem no netālu esošās rūpnīcas. Anna veica nelielu izmeklēšanu un uzskata, ka netiek ievēroti Eiropas vides aizsardzības noteikumi.

Satraucoties par šo situāciju, viņa izmantoja savas tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam, lai vērstu uzmanību uz šo problēmu. Eiropas Parlamenta Lūgumrakstu komiteja saņēma Annas lūgumrakstu, veica izmeklēšanu un tagad var pieņemt lēmumu par turpmāko rīcību.

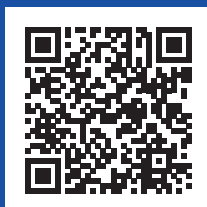
Tev kā ES pilsonim vai iedzīvotājam ir tiesības iesniegt Eiropas Parlamentam lūgumrakstu, kas var būt vai nu sūdzība, vai arī prasība. Parlamenta Lūgumrakstu komiteja izskatīs tavu lūgumrakstu, sniegs atbildi un informēs tevi par rezultātu.

Šīs tiesības ļauj tiešā veidā vērsties Eiropas Parlamentā, lai paustu bažas vai prasītu veikt kādus pasākumus. Lūgumrakstam ir jāattiecas uz tematu, kas ietilpst ES darbības jomā un kas tevi skar tiešā veidā.

Plašāka informācija ir pieejama šeit:

**TIESĪBAS IESNIEGT
LŪGUMRAKSTU**

**LŪGUMRAKSTU TĪMEKĻA
PORTĀLS**

Kurš var iesniegt lūgumrakstu?

- ▶▶ ikviens ES pilsonis
- ▶▶ ikviena persona, kas likumīgi uzturas ES dalībvalstī
- ▶▶ ikviens uzņēmums, organizācija vai asociācija, kuras galvenais birojs atrodas ES dalībvalstī.

Kā tas darbojas?

- ▶▶ Attiecīgajai problēmai ir jāietilpst ES darbības jomā
- ▶▶ Šai problēmai ir tiešā veidā jāskar lūgumraksta iesniedzējs
- ▶▶ Lūgumrakstu var iesniegt individuāli vai grupā, un minimālais parakstu skaits nav noteikts
- ▶▶ To var izdarīt tiešsaistē vai pa pastu.

Tiesības vērsties pie ombuda

Sāra ir pieprasījusi dokumentus par kādas ES iestādes un lauksaimniecības asociācijas tikšanos. Viņa uzskata, ka ES iestāde nav pienācīgi atbildējusi uz viņas pieprasījumu, jo viņai netika nodrošināta pilna piekļuve pieprasītajiem dokumentiem. Šajā situācijā Sārai ir tiesības iesniegt sūdzību Eiropas Ombudam. Ombuda pienākums ir izmeklēt sūdzības par ES iestāžu administratīvajām kļūmēm.

Eiropas Ombuds ir neatkarīga un objektīva struktūra, kas sauc pie atbildības ES iestādes un aģentūras, kā arī sekmē labu pārvaldību. Tas palīdz pilsoņiem, uzņēmumiem un organizācijām, kuras uzskata, ka ES līmenī ir pieļautas administratīvas kļūmes.

Tev kā pilsonim ir tiesības iesniegt sūdzību Eiropas Ombudam, ja uzskati, ka kādā no ES iestādēm ir pieļautas administratīvas kļūmes. Kā piemērus šeit var minēt piekļuves ierobežošanu ES iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem, jebkādas pārkāpumus saistībā ar ētikas jautājumiem vai ES līdzekļu pārvaldību. Sūdzība ir jāiesniedz divu gadu laikā pēc attiecīgās problēmas konstatēšanas.

Kurš var vērsties pie Eiropas Ombuda?

ES pilsoņi, NVO, asociācijas, uzņēmumi, universitātes un žurnālisti, kuru galvenais birojs atrodas kādā ES dalībvalstī, pie Eiropas Ombuda var vērsties:

- ▶▶ Ar sūdzībām par kādu ES iestādi, biroju vai aģentūru
- ▶▶ Ar sūdzībām par ES iestādes, biroja vai aģentūras pieļautām administratīvām kļūmēm
- ▶▶ Ja tie jau ir mēģinājuši problēmu atrisināt, vērstoties attiecīgajā ES struktūrā
- ▶▶ Ja problēma konstatēta ne agrāk par diviem gadiem
- ▶▶ Ja nav iesākta tiesvedība.

EIROPAS OMBUDS

SŪDZĪBAS IESNIEGŠANA

Dana ir ES pilsoņe, kura iestājas par dabas aizsardzību un aizraujas ar biškopību. Viņa sazinās ar Komisiju, lai paustu savu viedokli un uzzinātu, ko ES dara, lai nodrošinātu bišu labturību.

Atbildi Dana saņēma savā valodā, uz ko viņai kā ES pilsoņei ir tiesības.

Tiesības saņemt atbildi

Tev kā ES pilsonim ir tiesības rakstīt iestādēm jebkurā no 24 ES oficiālajām valodām un saņemt atbildi tajā pašā valodā. Visām iestādēm ir tiešsaistes reģistri, kuros var atrast kontaktinformāciju un piekļūt dokumentiem un informācijai, kas tev palīdzēs sekot līdzi ES notiekošajam.

Arī Komisija, izstrādājot politiku un tiesību aktus, regulāri uzklausa pilsoņu viedokli. Sniegtās atsauksmes tiek ņemtas vērā pirms politikas priekšlikumu pabeigšanas un publicēšanas tiešsaistē.

Plašāka informācija ir pieejama šeit:

SAZINĒS AR ES

SABIEDRISKĀ
APSPRIEŠANA

ES VALODAS

Piekļuve informācijai

Tālāk tekstā ir uzskaitīti visi ES iestāžu reģistri, kuriem var brīvi piekļūt:

- ▶ Padomes dokumentu publiskais reģistrs
- ▶ Eiropas Parlamenta dokumentu reģistrs
- ▶ Eiropas Centrālās bankas dokumentu publiskais reģistrs
- ▶ Eiropas Komisijas dokumentu reģistrs
- ▶ Piekļuve Eiropas Savienības Tiesas administratīvajiem dokumentiem
- ▶ Eiropas Ārējās darbības dienesta publiskais reģistrs
- ▶ Piekļuve Eiropas Revīzijas palātas dokumentiem.

ES iestāžu reģistru pārskats ir pieejams šeit:

https://ec-europa-eu.libguides.com/EU_sources/intro

Demokrātiskās tiesības ir ES pilsonības neatņemama sastāvdaļa. Tava balss Eiropas Parlamenta vēlēšanās nodrošina, ka, apspriežot un pieņemot tiesību aktus, tavs viedoklis tiek ņemts vērā. Pat ja pārceļies uz dzīvi citā ES dalībvalstī, tu joprojām vari balsot, kā arī kandidēt pašvaldību un ES vēlēšanās.

Pilsoņi ir demokrātiskā procesa neatņemama daļa arī vēlēšanu starplaikā, piemēram, viņi var paust viedokli par ierosināto tiesību aktu vai iesaistīties Eiropas pilsoņu iniciatīvu izstrādē. Tevi var arī izvēlēties dalībai pilsoņu paneļdiskusijās. Tu vari sazināties ar Eiropas iestādēm, lai saņemtu informāciju vai izteiktu savu viedokli.

**VEIDO SAVU
NĀKOTNI**

Tavas demokrātiskās tiesības

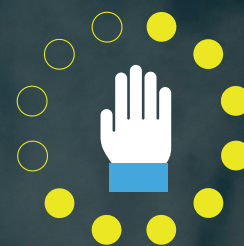
Marija ir Portugāles pilsoņe, kas vairāk nekā desmit gadus ir nodzīvojusi Beļģijā. Viņa ir politiskas partijas biedre, kaismīgi iestājas par ceļu satiksmes drošību un vēlas panākt, ka viņas pilsētas centrs kļūst pieejamāks gājējiem. Strauji tuvojoties pašvaldību vēlēšanām, Marija saprata, ka vēlas darīt ko vairāk nekā tikai balsot, tādēļ izlēma kandidēt vēlēšanās. Marijas partija viņu izvirzīja par kandidāti, viņa atstāja lielu iespaidu uz daudziem vēlētājiem un ar lepnumu kļuva par pilsētas domes deputāti.

Visiem ES pilsoņiem ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās savas piederības valstī. Turklāt, ja viņi dzīvo citā ES dalībvalstī, viņi var izvēlēties balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā valstī saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem kā šīs valsts valstspiederīgie. ES pilsoņi, kas dzīvo citā ES dalībvalstī, var arī balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās šajā valstī – arī atbilstoši tādiem pašiem noteikumiem kā šīs valsts valstspiederīgie.

Dodies balsot!

66%

Aptuveni 66% pilsoņu zina, ka viņu valstī dzīvojošajiem citu ES valstu pilsoņiem ir tiesības balsot vai kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

55%

Taču tikai nedaudz vairāk nekā puse zina, ka šādiem pilsoņiem ir tiesības balsot vai kandidēt pašvaldību vēlēšanās šajā valstī.

Avots: Eurobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

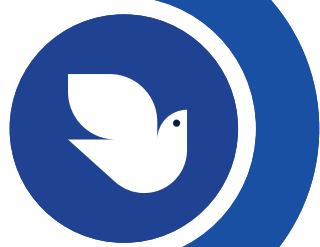
PLAŠĀKA INFORMĀCIJA PAR
PIEDALĪŠANOS UN BALSOŠANU ES

ES PILSONĪBA: NEMITĪGA ATTĪSTĪBA

ES pilsonības pirmsākumi ir meklējami laikā uzreiz pēc Otrā pasaules kara, kad vispārējas postažas apstākļos radās ideja par vienotu Eiropu. Jau no Eiropas projekta paša sākuma pilsoņu tiesības un iespējas tika izvirzītas priekšplānā. Šobrīd ES pilsonība ir atzīta par ES dalībvalstu valstspiederīgo pamatstatusu, un ikvienam pilsonim ir tiesības iesaistīties ES demokrātiskajā dzīvē.

1945

Eiropā tiek pasludināts miers.

1957

Tiek parakstīts Romas līgums. Šīs sešas dibinātājvalstis tiesības brīvi pārvietoties piešķir visiem darba ņēmējiem, pašnodarbinātajiem pilsoņiem un viņu ģimenēm. Gadu gaitā šī **Eiropas Ekonomikas kopiena** paplašinās, uzņemot jaunas valstis.

2009

Stājas spēkā **ES Pamattiesību harta**, kas vēl vairāk nostiprina ES pilsoņu tiesības.

1951

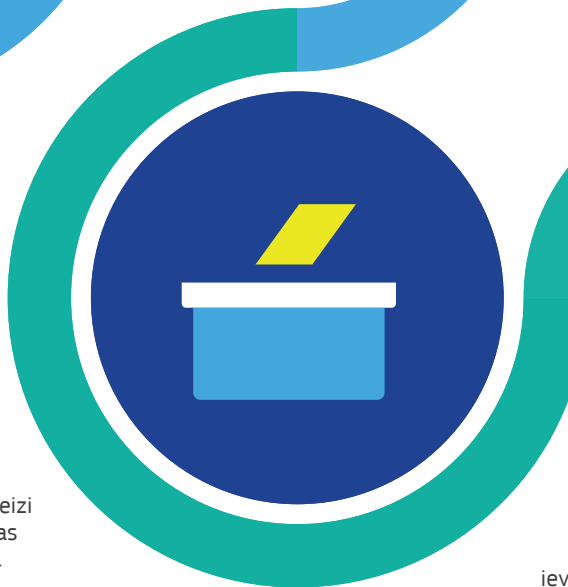
Pirmais atskaites punkts: tiek ieviesta ogļrūpniecības un tērauda rūpniecības darbinieku brīva pārvietošanās starp sešām Eiropas valstīm – Beļģiju, Franciju, Itāliju, Luksemburgu, Nīderlandi un Vāciju. **Tiek izveidota Eiropas Ogļu un tērauda kopiena.**

1979

Eiropas pilsoņi pirmo reizi tiešā veidā ievēl Eiropas Parlamenta deputātus.

1993

Ar **Māstrihtas līgumu** tiek ieviesta ES pilsonība. Pilsoņiem tagad ir dažādas ES pilsoņu tiesības, kas ir daudz plašākas nekā sākotnējās tiesības brīvi pārvietoties, ko piešķīra saimnieciskās darbības veikšanai.

2020

Notiek ES vēsturē lielākais līdzdalības pasākums **“Konference par Eiropas nākotni”**, kurā ES pilsoņi cita starpā prasa sniegt plašāku informāciju par ES pilsonību.

2012

Tiek ieviestas jaunas pilsoņu tiesības. Izveidojot **Eiropas pilsoņu iniciatīvu**, ES pilsoņiem tiek piešķirta lielāka loma politikas veidošanā.

2023

ES pilsonības 30. gadadiena.

Vai zini savas tiesības?

50%

ES pilsoņu nejutās labi informēti par savām ES pilsoņa tiesībām.

64%

ES pilsoņu nejutās labi informēti par to, kas darāms, ja šīs tiesības netiek ievērotas.

Avots: Eurobarometra zibensaptauja Nr. 528, 2023

Plašāka informācija par ES pilsonības vēsturi ir pieejama šeit.

Paud savu viedokli

Demokrātiskā līdzdalība nav tikai balsošana un piedalīšanās vēlēšanās. Tev kā ES pilsonim ir daudz citu iespēju iesaistīties, paust savu viedokli un palīdzēt veidot Eiropas nākotni.

Tu vari **izteikt savu viedokli** par Komisijas iniciatīvām un sniegt savu ieguldījumu lēmumu pieņemšanas procesā. Komisija ir apņēmusies uzklaut pilsoņu un ieinteresēto personu viedokļus par ES tiesību aktiem un rīcībpolitikām gan to sagatavošanas, gan īstenošanas laikā.

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir veids, kā pilsoņi var palīdzēt veidot politiku. Ja vēlies, lai ES rīkotos kādā konkrētā jautājumā, vari izveidot septiņu ES pilsoņu grupu un aicināt Eiropas Komisiju ierosināt jaunu ES tiesību aktu par šo jautājumu. Lai uzzinātu vairāk, izlasi šīs brošūras sadaļu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu.

Vari arī piekļūt interaktīvajai Pilsoņu līdzdalības platformai, kur ar citiem eiropiešiem vari apspriest savas idejas un risinājumus attiecībā uz nākotnes politiku.

Ir arī **Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas**, kurās pēc nejausības principa atlasīti pilsoņi no visām 27 ES dalībvalstīm apspriež svarīgākos priekšlikumus un sagatavo ieteikumus. Līdz šim apspriestie temati ietver virtuālās pasaules, pārtikas izšķērdēšanu un mācību mobilitāti. Pēc ideju un apsvērumu apkopošanas Eiropas Komisijā tiek iesniegti ieteikumi, ko ņemt vērā, nosakot politikas prioritātes.

Portāls **Izsakiet viedokli** ir vienas pieturas portāls pilsoņu līdzdalībai tiešsaistē. Tajā varēsi piekļūt sabiedriskajām apspriešanām, apmeklēt Eiropas pilsoņu iniciatīvas tīmekļvietni un interaktīvo Pilsoņu līdzdalības platformu. Ja vēlies iesaistīties, ir jāreģistrējas, taču šis process ir ļoti vienkāršs.

Plašāka informācija pieejama vietnē https://have-your-say.ec.europa.eu/index_lv

...un, protams, ir arī daudz dažādu iespēju, kā iesaistīties valsts un vietējā līmenī, cita starpā kandidējot uz amatu pašvaldībā.

VAI
ZINĀJI?

Eiropas pilsoņu paneļdiskusijas kļūst par regulāru notikumu ES demokrātiskajā dzīvē. Vairākas paneļdiskusijas jau ir notikušas, ļaujot pilsoņiem tiešā veidā sniegt politikas veidotājiem ieteikumus par daudziem dažādiem jautājumiem.

Kā mēs varam samazināt pārtikas izšķērdēšanu?

Vienā no pilsoņu paneļdiskusijām, kas bija veltīta pārtikas izšķērdēšanas problēmas risinājumiem, tika ierosināti 23 ieteikumi turpmākai rīcībai. Tie ietvēra pasākumus, ar kuriem aizliegts iznīcināt lietošanai drošas pārtikas pārpalikumus, kā arī pasākumus ar mērķi noteikt juridiski saistošus mērķrādītājus ES dalībvalstīm un nodrošināt labāku izglītību.

Pēc tam ieteikumi tika publicēti un apspriesti ES Pārtikas zudumu un pārtikas izšķērdēšanas novēršanas platformā, un kalpos par pamatu turpmākās ES politikas veidošanas procesā.

AIZSARDZĪBA IK DIENU

Dzīvošana Eiropas Savienībā sniedz daudz ieguvumu, kurus vienādā mērā var izmantot gan pilsoņi, gan iedzīvotāji. Šie ieguvumi, ko nodrošina ES tiesību akti, ir, piemēram, darba ņēmēju tiesības vai piekļuve veselības aprūpes pakalpojumiem citā ES dalībvalstī. Šie aizsardzības pasākumi un rīcībpolitikas ir ieviestas, lai nodrošinātu, ka pilsoņi un iedzīvotāji var baudīt augstu dzīves līmeni, piekļūt pamatpakalpojumiem un saņemt cieņpilnu attieksmi.

Piemēram, kā darba ņēmējs Eiropas Savienībā tu esi aizsargāts pret diskrimināciju darbā, tev ir tiesības uz drošu darbavietu, saprātīgu darbalaiku un darba pārtraukumiem.

Ceļojot uz citu ES dalībvalsti, tev nav jāmaksā papildu maksa par mobilā tālruņa izmantošanu. Veiktajiem zvaniem, nosūtītajām īsziņām un patērētajiem datiem tiek piemērotas iekšzemes likmes, proti, tāda pati maksa kā par zvaniem, īsziņām un datiem tavā piederības valstī. ES ir arī parūpējusies, lai tu varētu vienkāršā veidā pieprasīt kompensāciju, ja tavš lidojums ir aizkavējies vai atcelts.

Šīs ir tikai dažas no tiesībām un ieguvumiem, ko pilsoņiem garantē ES tiesību akti, taču vēl ir daudzas citas.

ES savas politikas priekšplānā izvirza pilsoņu intereses. Turpmāk galvenās prioritātes būs Eiropas zaļais kurss, kura mērķis ir padarīt Eiropu par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu. ES ir arī veikusi pasākumus, lai samazinātu enerģijas izmaksu radīto slogu pilsoņiem un rūpniecības nozarei.

Šajā brošūrā mēs kā piemērus detalizētāk aplūkojam divas konkrētas jomas, kurās esi ieguvējs. Kā patērētājs tu esi aizsargāts pret negodīgu komercpraksi un nedrošiem produktiem. Savukārt, runājot par datu aizsardzību, tu vari tiešsaistē kontrolēt savus personas datus.

Uzzini vairāk par savām tiesībām un ieguvumiem

KO MANĀ LABĀ DARA EIROPA

KO ES NOZĪMĒ TAVĀ IKDIENĀ

Tavas patērētāja tiesības

Pēc pārtikas blendera iegādes tiešsaistē Daniels ar nožēlu konstatēja, ka ierīce neveic vairākas funkcijas, kas bija minētas reklāmā, kā arī nav tik jaudīga, kā bija norādīts reklāmā. Neraugoties uz sākotnējo pretestību no tiešsaistes veikala puses, Danielam izdevās aizstāvēt savas ES patērētāja tiesības, saņemot iespēju izvēlēties starp naudas atmaksu pilnā apmērā vai preces aizstāšanu.

ES pilsoņa tiesības aizsargā tevi kā pircēju neatkarīgi no tā, kurā ES dalībvalstī atrodas pārdevējs. Tev ir tiesības saņemt saprotamu informāciju par produktiem un pakalpojumiem, kā arī tiesības 14 dienu laikā atcelt un atgriezt tiešsaistē izdarītus pirkumus. Ja iegādātā prece neatbilst aprakstam vai kvalitātes standartiem, tev ir tiesības pieprasīt remontu, preces aizstāšanu vai naudas atmaksu. ES patērētāju aizsardzības tiesību akti tevi aizsargā tikai tad, ja iepērcies pie tirgotāja; tādēļ tiešsaistes tirdzniecības vietām ir pienākums brīdināt tevi, ja pārdevējs ir privātpersona.

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA PAR TO, KĀ IZMANTOT PATĒRĒTĀJA TIESĪBAS

Vari arī sazināties ar ECC Net, lai saņemtu palīdzību savu patērētāja tiesību īstenošanā

Tiesības uz datu aizsardzību

Janai bažas radīja tas, cik daudz personas datu glabā viņas izmantotā sociālo mediju platforma. Viņa nolēma rīkoties un izmantot savas tiesības, vispirms pieprasot piekļuvi visiem saviem personas datiem. Pārskatot šos datus, viņa atklāja daudz neprecizitāšu un novecojušas informācijas par sevi. Jana lūdza uzņēmumam izlabot nepareizos datus un neatgriezeniski izdzēst vairākus vecus ierakstus.

Eiropas Savienībā tev ir tiesības pārvaldīt savus personas datus. Tu vari piekļūt saviem datiem, labot tajos konstatētās kļūdas, dzēst šos datus, pārsūtīt tos uz citu pakalpojumu, iebilst pret to izmantošanu un nepiekrīst automatizētu lēmumu pieņemšanas procesu izmantošanai. Šīs tiesības, kas ir noteiktas Vispārīgajā datu aizsardzības regulā (VDAR), ļauj tev kontrolēt savus datus un liek uzņēmumiem respektēt tavu izvēli. Noteiktos apstākļos tiesības uz datu dzēšanu nav spēkā. Tas tā var būt, piemēram, arhivēšanas, pētniecības vai statistikas nolūkos, kad dati tiek vākti sabiedrības interesēs.

UZZINI, KĀ AIZSARGĀT SAVUS DATUS UN IZMANTOT SAVAS TIESĪBAS

KO DARĪT, JA MANAS TIESĪBAS NETIEK IEVĒROTAS?

Ja uzskati, ka tavas ES pilsoņa tiesības netiek ievērotas vai nu tavā piederības valstī, vai arī citā ES dalībvalstī, tu vari rīkoties.

Vispirms tev vajadzētu mēģināt problēmu atrisināt tajā valstī, kur tā ir radusies, vai nu vērsties tiesā, vai arī izmantojot citas strīdu risināšanas iespējas. Plašāka informācija par valstu tiesu sistēmām un vēršanos tiesā: <https://e-justice.europa.eu/>

Ja esi saskāries ar diskrimināciju un meklē palīdzību, vari sazināties arī ar valsts līdztiesības organizāciju savā valstī. ES diskriminācijas novēršanas tiesību akti nosaka, ka katrā dalībvalstī ir jābūt (vismaz) vienai šādi līdztiesības iestādei, kura cita starpā ir pilnvarota sniegt neatkarīgu palīdzību personām, kuras saskārušās ar diskrimināciju.

Ja šie pasākumi nav ļāvuši atrisināt problēmu, tad nākamais solis būtu to risināt ES līmenī.

Šajā nolūkā tu vari:

- ▶ iesniegt sūdzību Eiropas Komisijai, ja uzskati, ka tavas ES pilsoņa tiesības ir pārkāptas ar tavas valsts īstenotu pasākumu vai praksi, kas ir pretrunā ES tiesību aktiem. Komisijai iesniedzamā sūdzības veidlapa ir viegli saprotama un aizpildāma. Tā ir pieejama šeit: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_lv/
- ▶ iesniegt sūdzību Eiropas Ombudam par ES iestāžu, struktūru un aģentūru pieļautām administratīvām kļūmēm – plašāku informāciju skati brošūras 12. lappusē.
- ▶ iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam.
- ▶ par krāpniecību, kas attiecas uz ES, ziņot Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (OLAF).

Tev pieejamie dienesti problēmu risināšanai

Izmanto šīs iespējas saziņai:

Portāls Your Europe ļauj piekļūt svarīgākajām ES un valstu tīmekļvietnēm: https://europa.eu/youreurope/index_lv.htm

Informatīvais dienests Europe Direct sniedz atbildes uz visiem jautājumiem par ES pa tālruni vai e-pastu visās 24 oficiālajās valodās. Zvani bez maksas pa tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 vai sazinies tiešsaistē: https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_lv

Ja tavas tiesības ir pārkāptas citā ES dalībvalstī, tad iesniedz savu problēmu SOLVIT šeit: https://ec.europa.eu/solvit/index_lv.htm

Kā ES atbalsta tavas tiesības?

Tālāk tekstā ir uzskaitīti daži svarīgākie tiesību akti, kas reglamentē ES pilsoņa tiesības.

Tiesības brīvi pārvietoties, dzīvot un strādāt ES

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 21. panta 1. punkts
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 45. pants
- ▶▶ Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā

Konsulārā aizsardzība

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienību (LES), 35. pants
- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 20. panta 2. punkta c) apakšpunkts, 23. pants
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 46. pants
- ▶▶ Direktīva (ES) 2015/637 par koordinācijas un sadarbības pasākumiem, ar ko veicina nepārstāvēto Savienības pilsoņu konsulāro aizsardzību trešās valstīs
- ▶▶ 2019. gada 18. jūnija Direktīva (ES) 2019/997, ar ko izveido ES pagaidu ceļošanas dokumentu

Tiesības iesniegt lūgumrakstu iestādēm un sazināties ar Eiropas Ombudu

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 20. panta 2. punkta d) apakšpunkts, 227. pants
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 43. un 44. pants
- ▶▶ Regula (ES, Euratom) 2021/1163, ar kuru nosaka noteikumus un vispārējos nosacījumus, kas reglamentē ombuda pienākumu izpildi

Nediskriminēšana

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienību (LES), 2. pants
- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 18. pants
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 21. pants

Eiropas pilsoņu iniciatīva

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienību (LES), 11. panta 4. punkts
- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 24. panta 1. punkts
- ▶▶ Regula (ES) 2019/788 par Eiropas pilsoņu iniciatīvu

Tiesības saņemt atbildi

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 15. panta 1. punkts, 24. pants
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 41. panta 4. punkts, 42. pants
- ▶▶ Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem

Tiesības balsot un kandidēt vēlēšanās

- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienību (LES), 10. panta 3. punkts
- ▶▶ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 20. panta 2. punkta b) apakšpunkts, 22. pants
- ▶▶ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 39. un 40. pants
- ▶▶ Direktīva 93/109/EK jeb Vēlēšanu tiesību direktīva
- ▶▶ Direktīva 94/80/EK par tiesībām balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās

PAZIŅOJUMS PAR AUTORTIESĪBĀM

Šis dokuments ir sagatavots Eiropas Komisijas uzdevumā. Taču tajā ir atspoguļots vienīgi autoru viedoklis, un Eiropas Komisija nav atbildīga par jebkādām šīs publikācijas atkalizmantošanas sekām. Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama internetā (<http://www.europa.eu>).

PDF ISBN 978-92-68-10217-6 doi: 10.2838/784915 DS-05-23-487-LV-C

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024

© Eiropas Savienība, 2024

Komisijas dokumentu atkalizmantošanas noteikumi ir izklāstīti Komisijas 2011. gada 12. decembra Lēmumā 2011/833/ES par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantot atļauts ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaukšanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Vai zināji, ka ES pilsonība tev nodrošina tiesības un ieguvumus, kas papildina tiesības, kuras tev ir pieejamas kā ES dalībvalsts pilsonim? Un tas nebūt nav viss – ES pilsonība tev ļauj veidot Eiropas nākotni. Šeit atradīsi visu par tev pieejamajām tiesībām, par to, kā tās izmantot un kā tās tev var palīdzēt.

Plašāka informācija par ES pilsonību tiešsaistē:

